

Varför skapades bilden av vikingen?

Det är 1872 som arkeologen Oscar Montelius lanserar idén att åren närmast före medeltiden hade en särskild karaktär. Han döpte dem till vikingatiden. Men redan i 1800-talets början, när effekterna av Napoleonkrigen möblerade om den politiska kartan i Norden hade vikingen, den sjöfarande nordiska mannen, plockats fram för att stärka sammanhållningen i de nya nationerna. (Sverige hade förlorat Finland, den östra rikshalvan till Ryssland, Danmark hade förlorat Norge till Sverige och var i strid om de områden som gränsade mot Tyskland, i Norge var kraven på självständighet starka).

En fredlig lösning på förlusten av Finland var inte självklar i Sverige. Många ville ta till kriget, men de krafter som ville att man ”inom Sveriges gränser skulle vinna Finland åter” segrade. Uttrycket hade formulerats av skalden Esaias Tegnér i dikten Svea och det är han som författar den saga som skulle forma en viktig del av svenskarnas bild av sina vikingatida förfäder. Till Frithiofs saga hämtade Tegnér stoff ur den isländska sagan om kärlekshistorien mellan vikingen Frithiof och kungadottern Ingeborg.

Genom den pompösa dikten Vikingen hade författaren Erik Gustaf Geijer 1811 skapat den grund för bilden av vikingatidens människor som skulle komma att stå sig i många, många år:

*Vid femton års ålder blev stugan mig trång,
där jag bodde med moder min.*

*Att vakta på gettren blev dagen mig lång,
jag bytte om håg och sinn’.*

*Jag drömde, jag tänkte, jag vet icke vad,
jag kunde som förr ej mer vara glad,
uti skogen*

*En morgon från stranden ett skepp jag såg,
som en pil in i viken det sköt.*

*Då svällde mig bröstet, då brände min håg,
då visste jag vad mig tröt.*

*Jag lopp ifrån gettren och moder min,
och vikingen tog mig i skeppet in
uppå havet.*

*Vid sexton års ålder jag vikingen slog,
som skällde mig skägglös och vek.*

*Jag sjökonung blev, över vattnen drog
uti härnadens blodiga lek.*

*Jag landgång gjorde, vann borgar och slott
och med mina kämpar om rovet drog lott
uppå havet*

*Ur hornen vi tömde då mjödets must
med makt på den stormande sjö.*

*Från vågen vi härskade på var kust;
i Valland jag tog mig en mö.*

*I tre dagar grät hon, och så blev hon nöjd,
och så stod vårt bröllop med lekande fröjd
uppå havet*

förskoleklass

årskurs 1–5

årskurs 6–9

gymnasiet

fakta

Analysera:

- Beskriv kvinnors och mäns roller i det avsnitt som finns återgivet här (spåra handlingar/aktiviteter och inbördes relationer)
- Vilken inverkan kan du tänka dig att dikten haft på pojkar och flickor på 1800-talet?
- Hur stämmer bilden av den unge vikingen med det vi i dag vet om unga mäns sysslor under vikingatid?
- Varför tror du att mön från Valland grät i tre dagar?

2 Varför skapades bilden av vikingen?

förskoleklass

årskurs 1–5

årskurs 6–9

gymnasiet

fakta